

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

**Structure and Curriculum of Four Year Multidisciplinary
Degree (Honors/Research) Programme with Multiple
Entry and Exit option**

**Under Graduate Programme (III Year) of
B. A. (Degree) in Marathi**

**Board of Studies
in
Marathi**

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

[UG III Year]

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

w.e.f. June, 2025

(In Accordance with NEP-2020)

Review Statement

The NEP Cell reviewed the Curriculum of **B. A. (Degree) in Marathi** to be effective from the **Academic Year 2025-26**. It was found that, the structure is as per the NEP-2020 guidelines of Govt. of Maharashtra.

Date: 11/04/2025

Place: Latur

NEP CELL

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)

शिव छत्रपती
शिक्षण संस्था
लातूर

॥ आरोग्यं तमसो ज्योतिः ॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

CERTIFICATE

I hereby certify that the documents attached are the Bonafide copies of the Curriculum of **B. A. (Degree) in Marathi** to be effective from the **Academic Year 2025-26**.

Date: 24/03/2025

Place: Latur

॥ आरोह तमसो ज्योतिः ॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Members of Board of Studies in Marathi Under the Faculty of Humanities and Social Sciences

Sr. No.	Name	Designation	In position
1	Dr. Sambhaji Patil Professor & Head, Dept. of Marathi Rajarshi Shahu Mahavidyalaya (Autonomous), Latur	Chairperson	HoD
2	Dr. Deepak Chiddarwar Professor & Head, Dept. of Marathi Maharashtra Udaygiri Mahavidyalaya, Udgir	Member	V.C. Nominee
3	Dr. Satish Badawe Ex. Head, Dept. of Marathi, Dr. B. A. M. University, Aurangabad	Member	Academic Council Nominee
4	Dr. Keshav Tupe Professor & Head, PG Dept. of Marathi Government Vidarbha Institute of Science & Humanities, Amravati	Member	Academic Council Nominee
5	Mr. Balasaheb Ghongade Publisher, Aksharwangamay Prakashan, Pune	Member	Expert from Industry
6	Dr. Kamlakar Chavan Professor & Head, Dept. of Marathi Shri Yoganand Mahavidyalaya, Vasmatnagar, Dist. Hingoli	Member	Alumni
7	Dr. Govind Uphade	Member	Faculty Member
8	Mr. Bapusaheb Jawlekar	Member	Faculty Member
9	Dr. Shivraj Kache	Member	Faculty Member
10	Dr. Sachin Bhandare	Member	Faculty Member

From the Desk of the Chairperson...

राजर्षी शाहू महाविद्यालय स्थापनेपासून (१९७०) मराठी विभाग कार्यरत आहे. १९९९ पासून विभागास स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड यांची संशोधन केंद्र म्हणून मान्यता आहे. एकूण १२ विद्यार्थ्यांनी या संशोधन केंद्रात संशोधनाचे कार्य यशस्वीरित्या पूर्ण केले असून सद्या ५ विद्यार्थी संशोधनाचे कार्य करत आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून नवीन शैक्षणिक धोरणास प्रारंभ झाला असून हा प्रारंभ स्वागताह आहे. युजीसी, केंद्रशासन व महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनानुसार पदवी स्तरावरील अभ्यासक्रमाची रचना करणे आव्हानात्मक असणार आहे; पण बदलत्या काळानुसार अभ्यासक्रम अधिक सुसंगत व रोजगाराभिमुख असणार आहे. शिवाय अभ्यासक्रम तयार करताना महाविद्यालयाच्या ध्येय-धोरणानुसार 'उत्कृष्टतेचा ध्यास' हे उद्दिष्ट समोर आहेच. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा, साहित्य आणि व्याकरणाचा सखोल परिचय होणे आणि त्याचे उपयोजन करता येणे, साहित्य आस्वादाची क्षमता निर्माण होणे, विविध भाषिक कौशल्यांचा विकास होणे, सृजनशील साहित्याच्या निर्मितीची प्रकिया समजणे आणि मध्ययुगीन कालखंडातील धर्मसंप्रदायाचे साहित्य ते आधुनिक कालखंडातील विविध वाङ्मयीन प्रवाह, साहित्य प्रकारांची समज, त्यांचा आकृतीबंध, आशयातील संवेदनशीलता, मूल्यात्मकता आदी उद्दिष्टेही अभ्यासक्रम तयार करताना समोर ठेवण्यात आली आहेत. साहित्यातील मूल्यात्मकतेला विशेष प्राधान्य असणार आहे. मराठी भाषा, साहित्य व व्याकरणाच्या अध्ययन-अध्यापनावर व भाषिक कौशल्य व रोजगाराभिमुखता वाढविण्यावर अधिक भर देऊन सर्वसमावेशक असा अभ्यासक्रम तयार करण्यावर मराठी विभागाचा भर असणार आहे.

ग्रांथिक ज्ञानाच्या उपयोजनांसाठी लेखन कार्यशाळा घेण्यावर भविष्यात भर असेल. याशिवाय विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी अधिक लवचिक धोरण असणे आवश्यक आहे.

आम्हां घरी धन शब्दांचीच रत्ने ।

शब्दांचीच शस्त्रे यत्न करु ॥१॥

शब्दचि आमच्या जीवाचे जीवन ।

शब्दे वाटू धन जनलोका ॥२॥ - संत तुकाराम

(Prof. Sambhaji Patil)

Chairperson

Board of Studies in Marathi

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomo)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)

Index

Sr. No.	Content	Page No.
1	Structure for Four Year Multidisciplinary UG Programme	1
2	Abbreviations	2
3	Courses and Credits	3
4	UG Program Outcomes	4
5	Programme Specific Outcomes	5
6	Curriculum	6
6.1	Major and VSC Courses	7
	Semester-V	8
	a) DSC IX : भाषाविज्ञान: ऐतिहासिक व वर्णनात्मक	9
	b) DSC X : एका लेखकाच्या निवडक कलाकृतीचा अभ्यास: डॉ. नागनाथ कोतापल्ले	11
	c) DSE - I (a): प्रबोधनपर मराठी साहित्य or DSE - I (b): आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास:भाग १	13 15
	d) DSM - III : मराठी भाषेचा इतिहास	17
	e) DSM - IV : वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: आत्मकथन	19
	f) VSC - III : उपयोजित मराठी	21
	Semester-VI	23
	c) DSC - XI : साहित्यविचार	24
	d) DSC - XII (IKS) : लोकसाहित्य आणि आधुनिक साहित्याचा अनुबंध	26
	c) DSE - II(a): माध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये or DSE - II(b): आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: भाग २	28 30
	d) DSM - V : मराठी भाषेचे व्याकरण	32
	e) VSC - IV : कार्यालयीन मराठी	34
8	Extra Credit Activities	36
9	Examination Framework	38

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Structure for Four Year Multidisciplinary Undergraduate Degree Programme in Marathi
Multiple Entry and Exit (In accordance with NEP-2020)

Year & Level	Sem	Major		Minor	GE/ OE	VSC/ SEC (VSEC)	AEC/ VEC	OJT, FP, CEP, RP	Credit per Sem.	Cum./Cr. per exit
		DSC	DSE							
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10
III 5.5	V	DSC IX: 04 Cr. DSC X: 04 Cr.	DSE- I:04 Cr	DSM III: 04 Cr. DSM IV: 02 Cr.	NA	VSC III: 02 Cr	VEC II: 02 Cr EVS	NA	22	132 Cr. UG Degree
	VI	DSC XI: 04 Cr. DSC XII: 04 Cr.	DSE- I:04 Cr	DSM V: 04 Cr.	NA	VSC IV : 02 Cr	NA Academic Project: 04 Cr.	22		
	Cum . Cr.	16	08	10	-	06	04	44		

Exit Option: Award of UG Degree in Major with 132 Credits or continue with Major and Minor

Abbreviations:

1. DSC : Discipline Specific Core (Major)
2. DSE : Discipline Specific Elective (Major)
3. DSM : Discipline Specific Minor
4. OE : Open Elective
5. VSEC : Vocational Skill and Skill Enhancement Course
6. VSC : Vocational Skill Courses
7. SEC : Skill Enhancement Course
8. AEC : Ability Enhancement Course
9. MIL : Modern Indian Languages
10. IKS : Indian Knowledge System
11. VEC : Value Education Courses
12. OJT : On Job Training
13. FP : Field Projects
14. CEP : Fostering Social Responsibility & Community Engagement (FSRCE)
15. CC : Co-Curricular Courses
16. RP : Research Project/Dissertation
17. SES : Shahu Extension Services

शिव छत्रपती
शिक्षण संस्था
लातूर

॥ आरोह तमसो ज्योतिः ॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
B. A. (Degree) in Marathi

Year & Level	Semester	Course Code	Course Title	Credits	No. of Hrs.	
I 5.5	V	301MAR5101 (DSC-IX)	भाषाविज्ञान: ऐतिहासिक व वर्णनात्मक	04	60	
		301MAR5102 (DSC-X)	एका लेखकाच्या निवडक कलाकृतीचा अभ्यास: डॉ. नागनाथ कोतापल्ले	04	60	
		301MAR5201 DSE-I(a)/ 301MAR5202 DSE-I(b)	प्रबोधनपर मराठी साहित्य किंवा आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: भाग १	04	60	
			301MAR5301 (DSM-III)	मराठी भाषेचा इतिहास	04	60
			301MAR5302 (DSM-IV)	वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: आत्मकथन	02	30
			301MAR5501 (VSC-III)	उपयोजित मराठी	02	30
			----- (VEC-II)	-	02	30
	Total Credits				22	
		VI	301MAR6101 (DSC-XI)	साहित्यविचार	04	60
			301MAR6102 (DSC-XII) IKS	लोकसाहित्य आणि आधुनिक साहित्याचा अनुबंध	04	60
			301MAR6201 DSE-II(a)/ 301MAR6202 DSE-II(b)	माध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये किंवा आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: भाग २	04	60
			301MAR6301 (DSM-V)	मराठी भाषेचे व्याकरण	04	60
			301MAR6501 (VSC-IV)	कार्यालयीन मराठी	02	30
			AIPC/OJT-I	Academic Project	04	60
	Total Credits				22	
	Total Credits (Semester I & II)				44	

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Programme Outcomes (POs) for B. A.	
PO 1	Disciplinary, Knowledge Knowledge in the field of social sciences, literature and humanities which make them sensitive and sensible enough to solve real life problems.
PO 2	Social Competence Social skills to develop interpersonal relationship in both personal and Professional life. Effective use of communication skills to demonstrate multicultural sensitivity in large groups.
PO 3	Self-Directed Life-long Learning Ability to appear for various competitive examinations or choose the post graduate programme of their choice.
PO 4	Inter Personal and Social Skills Ability to think and work with the social, economic, historical, geographical, political, ideological and philosophical tradition and thinking framing the base to deal with people and various problems in life with courage and humanity.
PO 5	Problem Solving Skills Problem solving and Analytical skills to think and act over for the solution of various issues prevailed in the human life to make this world better than ever.
PO 6	Professional Competence and Ethics The students develop an ability to do a job or enter in a profession or become an employee in economic firm, business and organization and work there with human rationale and moral values.

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Programme Specific Outcomes (PSOs) for B.A. Marathi (Degree)	
PSO No.	After completion of this programme the students will be able to -
PSO 1	मराठी भाषा, साहित्य आणि व्याकरणाचा सखोल परिचय होईल आणि त्याचे उपयोजन करता येईल.
PSO 2	साहित्य आस्वादाची क्षमता विकसित होईल.
PSO 3	भाषिक कौशल्यांचा विकास होईल.
PSO 4	सृजनशील साहित्यनिर्मितीची प्रकिया समजून येईल.
PSO 5	मध्ययुगीन कालखंडातील धर्मसंप्रदायाचे साहित्य ते आधुनिक कालखंडातील विविध वाङ्मयीन प्रवाह, साहित्य प्रकारांची समज, त्यांचा आकृतीबंध, आशयातील संवेदनशीलता, मूल्यात्मकता विकसित करण्यास मदत होईल.
PSO 6	मराठी भाषा, साहित्य व व्याकरणाचे अध्ययन, भाषिक कौशल्य व रोजगाराभिमुखता वाढण्यास मदत होईल.
PSO 7	महानुभाव व वारकरी संप्रदायाच्या निर्मितीच्या प्रेरणा समजून येतील.
PSO 8	भाषिक कौशल्यामुळे संवाद- संभाषण, मुलाखत कौशल्य विकासात भर पडेल, अध्ययनास गती मिळेल.
PSO 9	स्पर्धा परीक्षेसाठी मराठी विषयाची तयारी होईल.
PSO 10	कार्यालयीन मराठीचे उपयोजन करता येईल.

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Curriculum

लातूर

॥ आरोह तमसो ज्योतिः॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Major and VSC Courses

शिक्षण संस्था
लातूर

॥ आरोह तमसो ज्योतिः॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Semester - V

॥ आरोह तमसो ज्योतिः॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSC IX

Course Title: भाषाविज्ञान: ऐतिहासिक व वर्णनात्मक

Course Code: 301MAR5101

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. भाषेचे स्वरूप, कार्य, वैशिष्ट्ये समजावून देणे.
- LO 2. भाषिक परिवर्तनात ध्वनी व अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप, कारणे व प्रकार समजावून देणे.
- LO 3. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजावून देणे.
- LO 4. पद-पदिम-पदांतर स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. भाषेचे स्वरूप, कार्य, वैशिष्ट्ये समजून येतील व भाषेविषयीचा दृष्टिकोन व्यापक होईल.
- CO 2. भाषिक परिवर्तनात ध्वनी व अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप आणि कारणे, प्रकार समजून येतील.
- CO 3. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजतील.
- CO 4. पद-पदिम-पदांतर स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजतील.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	भाषेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि कार्य	15
	१. भाषेचे स्वरूप व व्याख्या २. भाषा उत्पत्तीचे सिद्धांत ३. भाषेची प्रक्रिया ४. भाषेची लक्षणे Unit Outcomes: UO1. भाषेची उत्पत्ती, स्वरूप, कार्य, वैशिष्ट्ये समजून येतील व भाषेविषयीचा आपला दृष्टिकोन व्यापक होईल.	
II	भाषिक परिवर्तन : ध्वनि व अर्थ	14
	१. ध्वनि परिवर्तनाचे स्वरूप व प्रकार २. ध्वनि परिवर्तनाचे कारणे व विशेष ३. अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप व प्रकार ४. अर्थ परिवर्तनाची कारणे व विशेष Unit Outcome: UO1. भाषिक परिवर्तनात ध्वनी व अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप, कारणे व प्रकार समजतील.	
III	स्वन-स्वनिम-स्वनांतर	16
	१. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर म्हणजे काय?	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	२. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर- प्रकार ३. मराठीची स्वनिम व्यवस्था ४. स्वनांची लक्षणे Unit Outcome: UO1. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर त्याचे स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजतील.	
IV	पद-पदिम- पदांतर	15
	१. पद-पदिम- पदांतर म्हणजे काय? २. पद-पदिम- पदांतर यातील फरक ३. पद-पदिम- पदांतर प्रकार ४. रचनेच्या दृष्टीने पादिमांचे वर्गीकरण Unit Outcome: UO1. पद-पदिम-पदांतर त्याचे स्वरूप, प्रकार व त्यातील भेद समजून येतील.	

Learning Resources:

- वर्णनात्मक भाषा विज्ञान - लीला गोविलकर, आरती प्रकाशन, डोंबिवली, प्रथम आवृत्ती जानेवारी, १९९२
- सुलभ भाषाविज्ञान - दत्तात्रय पुंडे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, प्रथम आवृत्ती ६ फेब्रुवारी, १९९६
- वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - स्वरूप आणि पद्धती - कल्याण काळे, अंजली सोमण
- भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक - संपा. मालशे, इनामदार, सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र. रा. गोसावीस्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, प्र. आ. १५ जुलै १९९९
- आधुनिक भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा - दादा गोरे, कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद, प्र. आ. जुलै १९९९
- वर्णनात्मक भाषा विज्ञान - प्रभाकर जोशी, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, प्रथम आवृत्ती सप्टेंबर २०१५
- भाषा आणि भाषाविज्ञान - डॉ. रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, २००६
- आधुनिक भाषाविज्ञान - सदाशिव सरकटे, कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद, आवृत्ती २०१७
- भाषाविज्ञान व्याकरण आणि निबंध लेखन - वसंत बिरादार, मराठवाडा पब्लिशिंग हाऊस, औरंगाबाद, प्रथम आवृत्ती १ जानेवारी १९९७

Rajawade Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSC - X

Course Title: एका लेखकाच्या निवडक कलाकृतीचा अभ्यास: डॉ. नागनाथ कोतापल्ले

Course Code: 301MAR5102

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. लेखकाच्या मूल्यात्मक दृष्टिकोनाची जाणीव करून देणे.
- LO 2. 'राजधानी' कथासंग्रहाचे वाङ्मयीन स्वरूप समजावून देणे.
- LO 3. ललित लेखनाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करणे.
- LO 4. 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी' ललित लेखांचे आशय व वेगळेपण समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. लेखकाच्या मूल्यात्मक दृष्टिकोनाची जाणीव होईल.
- CO 2. 'राजधानी' कथासंग्रहाचे आशय व वाङ्मयीन वेगळेपण समजून येईल.
- CO 3. ललित लेखनाची संकल्पना, स्वरूप व वाटचाल कळेल.
- CO 4. डॉ. नागनाथ कोतापल्ले यांच्या 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी' या ललित लेखनाचे वाङ्मयीन वेगळेपण लक्षात येईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	एका लेखकाचा अभ्यास: डॉ. नागनाथ कोतापल्ले	16
	<ul style="list-style-type: none"> १. लेखकाचा जीवनप्रवास २. लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व ३. लेखकाचा समकाळ व इतर साहित्यिक ४. लेखकाची लेखनप्रवृत्ती ५. लेखकाचा मूल्यात्मक दृष्टिकोन ६. लेखकावरील प्रभाव ७. लेखकाच्या समकाळातील साहित्य ८. लेखकाचे अनुभवविश्व ९. लेखकाचे मराठी साहित्यातील योगदान	
	Unit Outcomes: UO1. लेखकाचा मूल्यात्मक दृष्टिकोन कसा होता हे समजून येईल.	
II	डॉ. नागनाथ कोतापल्ले यांचा कथासंग्रह: राजधानी	18
	<ul style="list-style-type: none"> २.१ कथा: संकल्पना, स्वरूप व विशेष २.२ 'राजधानी'तील कथांचे स्वरूप २.३ 'राजधानी'तील कथांचा आशय	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	२.४ 'राजधानी' कथासंग्रहाचा रूपबंध २.५ 'राजधानी'तील कथापात्रे २.६ 'राजधानी'तील कथांचा मूल्यात्मक दृष्टिकोन २.७ 'राजधानी'तील कथांची भाषा २.८ 'राजधानी'तील कथांचे वाङ्मयीन मूल्यमापन Unit Outcome: UO1. ललित लेखनाची संकल्पना व स्वरूप समजून येईल.	
III	ललितलेखन- उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी	16
	१. ललित लेखन - संकल्पना, स्वरूप २.१ 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी'मधील निवडक ललित लेखांचे स्वरूप २.२ 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी' मधील निवडक लेखांचा आशय २.३ 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी'तील निवडक ललित लेखांची मूल्यात्मकता Unit Outcome: UO1. उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी"तील ललित लेखांचे वेगळेपण व संवेदन समजेल.	
IV	उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी: मूल्यात्मकता	15
	१. 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी'मधील निवडक ललित लेखांतील पात्रे २. 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी'मधील निवडक ललित लेखांची भाषा ३. 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी'मधील निवडक ललित लेखांचे वेगळेपण ४. मूल्यात्मकता Unit Outcome: UO1. 'उद्याच्या सुंदर दिवसांसाठी' या ललित लेखांची मूल्यात्मकता स्पष्ट होईल.	

Learning Resources:

१. नागनाथ कोतापल्ले व्यक्ती आणि वाङ्मय - संपा. शैलेश त्रिभुवन, शब्दाली प्रकाशन, पुणे.
२. नागनाथ कोतापल्ले साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा - संपा. तुषार चांदवडकर, पृथ्वीराज तौर, अथर्व प्रकाशन, जळगाव.
३. निवडक नागनाथ कोतापल्ले - संपा. वसंत शेकडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
४. साहित्य आणि समाज- नागनाथ कोतापल्ले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. प. आ., १९७७
५. वाङ्मयीन आकलन - रा. ग. जाधव, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. प. आ., १९७७
६. सांस्कृतिक मूल्यवेध - रा. ग. जाधव, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
७. मराठी कथा उद्गम आणि विकास - इंदुमती शेवडे, सोमय्या प्रकाशन, मुंबई, दिल्ली, प. आ. १९६२
८. स्वातंत्र्योत्तर ललित गद्य - आनंद यादव, प्रदक्षिणा खंड २, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
९. वाङ्मयीन वादस्थळे - वा. ल. कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. दु. आ. १९६२
१०. एका लेखकाचा अभ्यास - बाळकृष्ण कवठेकर (प्रतिष्ठानचा अंक), मार्च - एप्रिल २००३

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSE-I

Course Title: प्रबोधनपर मराठी साहित्य

Course Code: 301MAR5201

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. प्रबोधनाची भारतीय परंपरा समजावून देणे.
- LO 2. वैचारिक साहित्याचे स्वरूप व वाटचाल समजावून घेणे.
- LO 3. ललित साहित्यातील स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय ही मानवी मूल्य समजावून देणे.
- LO 4. 'संत तुकाराम व राजर्षी शाहू महाराजांचे विचार समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. प्रबोधनाची संकल्पना व परंपरा समजून येईल.
- CO 2. वैचारिक साहित्याची भूमिका व निवडक वैचारिक साहित्याचा अभ्यास होईल.
- CO 3. ललित साहित्यातील स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय या मानवी मूल्यांची ओळख होईल.
- CO 4. 'संत तुकाराम व राजर्षी शाहू महाराजांच्या विचारांची मूल्यात्मकता समजेल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	प्रबोधन साहित्य	15
	१. प्रबोधन साहित्य म्हणजे काय? २. प्रबोधनाचे स्वरूप व संकल्पना ३. भारतीय प्रबोधनाची वाटचाल ४. समाजप्रबोधनाच्या विविध चळवळी Unit Outcomes: UO1. प्रबोधनाच्या भारतीय परंपरेचा अभ्यास होईल.	
II	वैचारिक साहित्य	14
	१. वैचारिक साहित्य: संकल्पना आणि स्वरूप २. वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा ३. स्त्री-पुरुष तुलना - ताराबाई शिंदे ४. स्त्री-पुरुष तुलना ग्रंथातील वैचरिकता Unit Outcome: UO1. वैचारिक साहित्याच्या दृष्टिकोनातून स्त्री-पुरुष तुलना या ग्रंथाचा अभ्यास होईल.	
III	ललित साहित्य आणि मूल्यविचार	16

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	१. ललित साहित्याचे स्वरूप २. ललित साहित्यातील मूल्यविचार ३. ललित साहित्यातील स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय ४. ललित साहित्यातील विचारांचे मूल्यमापन Unit Outcome: UO1. ललित साहित्यातील विविध मूल्यांचा अभ्यास होईल.	
IV	प्रबोधनाच्या पाऊलखुणा ग्रंथातील निवडक लेख	15
	१. संत तुकारामाच्या व्यक्तित्वाची जडण-घडण २. 'संत तुकारामाच्या व्यक्तित्वाची घडण' लेखाचे स्वरूप व चिकित्सा ३. राजर्षी शाहू महाराजांच्या विचारांची दिशा ४. 'राजर्षी शाहू महाराजांच्या विचारांची दिशा' लेखाचे स्वरूप व चिकित्सा Unit Outcome: UO1. संत तुकाराम व राजर्षी शाहू महाराजांच्या जडणघडणीचा व विचारांचा अभ्यास होईल.	

Learning Resources:

१. प्रबोधनातील पाऊलखुणा - संपा. निर्मलकुमार फडकुले, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, पुनर्मुद्रण १९९७
२. प्रबोधनाच्या दिशा - डॉ. गंगाधर पानतावणे
३. महाराष्ट्राच्या जीवनातील स्थित्यंतरे - प्रा.भवानीशंकर पंडित
४. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र - य. दि. फडके
५. तुकाराम दर्शन: अर्थात अभंगवाणी प्रसिद्ध तुक्याची - संपा. गं. बा. सरदार
६. तुकाराम दर्शन - डॉ. सदानंद मोरे, गज प्रकाशन, अहमदनगर
७. राजर्षी शाहू महाराज - धनंजय कीर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९९२,
८. राजर्षी शाहू स्मारक गौरव ग्रंथ - संपा. डॉ. जयसिंगराव पवार, २००५
९. मूल्यसंकल्पना व साहित्यविचार - डॉ. प्रकाश मेदककर, कैलास पुब्लिकेशन, औरंगाबाद
१०. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती - गं. बा. सरदार

Rajawade Sanshodhan Mandal, Shiv Chhatrapati
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSE-I

Course Title आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग-१ (१८१८ ते १९२०)

Course Code: 301MAR5202

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. इ. स. १८१८ ते १८७४ कालखंडाची पार्श्वभूमी समजावून देणे.
- LO 2. इ. स. १९१८ ते १९७४ कालखंडातील नियतकालिकांच्या कार्याची माहिती देणे.
- LO 3. इ. स. १८७४ ते १९२० कालखंडातील निबंध व चरित्र-आत्मचरित्राचे स्वरूप समजावून देणे.
- LO 4. इ. स. १८७४ ते १९२० कालखंडातील कथात्म व काव्यात्म वाङ्मयाचा परिचय करून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. इ. स. १८१८ ते १८७४ कालखंडाची पार्श्वभूमी समजेल व पूर्वज्ञान जागृत होईल.
- CO 2. इ. स. १८१८ ते १८७४ कालखंडातील नियतकालिकांच्या कार्याची माहिती होईल.
- CO 3. इ. स. १८७४ ते १९२० कालखंडातील निबंध व चरित्र-आत्मचरित्राचे स्वरूप समजून येईल.
- CO 4. इ. स. १८७४ ते १९२० कालखंडातील कथात्म व काव्यात्म वाङ्मयाचा परिचय होईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	१८१८ ते १८७४ कालखंड	15
	१. कालखंडाची पार्श्वभूमी २. साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा ३. भाषांतरित शालेय उपयोगी साहित्य Unit Outcomes: UO1. वरील कालखंडाची पार्श्वभूमी व साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणांची माहिती होईल.	
II	१८१८ ते १८७४ कालखंडातील साहित्य	14
	१. भाषिक वाङ्मय २. ललित साहित्य ३. नियतकालिकांचे कार्य व वैचारिक साहित्य Unit Outcome: UO1. या कालखंडातील नियतकालिके व वैचारिक साहित्याच्या स्वरूपाची माहिती होईल.	
III	१८७४ ते १९२० या कालखंडातील साहित्य	16

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	१. कालखंडाची पार्श्वभूमी २. निबंध वाङ्मय ३. चरित्र व आत्मचरित्र Unit Outcome: UO1. या कालखंडातील निबंध वाङ्मय व चरित्र आत्मचरित्राचे स्वरूप समजून येईल.	
IV	१८७४ ते १९२० कालखंडातील साहित्य	15
	१. कथात्म वाङ्मय २. कविता वाङ्मय ३. नाट्य वाङ्मय Unit Outcome: UO1. या कालखंडातील कथा, कविता व नाट्य वाङ्मयाचे स्वरूप समजून येईल.	

Learning Resources:

- १) वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना - संपा. डॉ. द. दि. पुंडे, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९
- २) वाङ्मयेतिहास लेखन : स्वरूप आणि समस्या - संपा. विद्यागौरी टिळक, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९
- ३) वाङ्मयेतिहास : सद्यस्थिती आणि अपेक्षा - गो. म. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
- ४) वाङ्मयेतिहासाचे लेखन : स्वरूप आणि समस्या - संपा. डॉ. विद्यागौरी टिळक, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
- ५) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १, २, ३, ४, ५, ६, प्रकाशक - महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
- ६) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १, २ - डॉ. अ. ना. देशपांडे
- ७) अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - डॉ. प्र. न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ८) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४, ५, ६ - संपा. रा. श्री. जोग
- ९) प्रदक्षिणा, खंड १, २ - रा. श्री. जोग व इतर, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
- १०) अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका (१८०० ते १८६४) - गं. बा. सरदार
- ११) आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग, पुणे

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSM-III (Minor)

Course Name: मराठी भाषेचा इतिहास

Course Code: 301MAR5301

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. भाषाव्यवहार आणि भाषिक स्थित्यंतरे समजावून देणे.
- LO 2. मराठीच्या उगमकालातील शिलालेख, ताम्रपटांचे महत्त्व व स्वरूप समजावून देणे.
- LO 3. आदिकालीन मराठीची वाक्यरचना व भाषिक स्वरूप समजावून देणे.
- LO 4. मध्ययुगीन व अर्वाचीन कालखंडातील मराठीचे भाषिक टप्पे समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. महाराष्ट्रीय समाजजीवन व भाषिक स्थित्यंतरे समजतील.
- CO 2. शिलालेख व ताम्रपटांच्या अभ्यासातून मराठीचे प्रारंभिक रूप समजेल.
- CO 3. शिलालेख व ताम्रपटांच्या सहायाने मराठी भाषेचा उगमकालातील अभ्यास होईल.
- CO 4. मध्ययुगीन व अर्वाचीन कालखंडातील मराठीच्या भाषिक टप्प्यांचा झालेला विकास समजेल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	भाषाव्यवहार आणि भाषिक स्थित्यंतरे	15
	१. मराठी भाषा आणि महाराष्ट्र २. भाषा आणि समाजजीवन ३. भाषेची परिवर्तनशीलता ४. भाषा - इतिहासाची साधने Unit Outcomes: UO1. भाषाव्यवहार व भाषिक स्थित्यंतरे समजतील.	
II	मराठीचा उगमकाल	14
	१. कोरीव लेख २. शिलालेख ३. ताम्रपट ४. मराठीचा उगमकाल : शोध Unit Outcome: UO1. मराठीच्या उगमकाळाचा शोध घेता येतो.	
III	आदिकालीन मराठी	16
	१. मराठीचा आदिकाल २. कोरीव लेखातील भाषिक संकेत	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	३. आदिकालीन वाक्यरचना ४. आदिकालीन मराठी भाषेचे विशेष Unit Outcome: UO1. आदिकालीन मराठीतील स्थित्यंतरे समजतील.	
IV	मध्य व अर्वाचीन कालातील मराठी	15
	१. मध्ययुग व सर्वसामान्यांची मराठी २. युरोपियनांची मराठी ३. फार्सी-मराठी संबंध ४. राज्यव्यवहार कोश ५. मध्ययुगीन मराठीची प्रमुख वैशिष्ट्ये ६. अर्वाचीन काळ व इंग्रजीचा परिचय ७. मुद्रणकला ८. मेजर कॅडी ९. प्रमाण मराठीचा स्वीकार Unit Outcome: UO1. मध्य व अर्वाचीन कालातील मराठी भाषेत झालेली स्थित्यंतरे समजतील.	

Learning Resources:

- १) मराठी भाषेचा इतिहास - डॉ. ग. ना. जोगळेकर, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे २००५
- २) मराठी भाषा, इतिहास आणि भूगोल - ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, १९९५
- ३) मराठीचा भाषिक अभ्यास - संपा. मु. श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ४) भाषा विचार आणि मराठी भाषा - गं. ब. ग्रामोपाध्ये
- ५) शब्द: उद्गम आणि विकास - कृ. पा. कुलकर्णी
- ६) वैखरी: भाषा आणि भाषाव्यवहार - डॉ. अशोक केळकर, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८३
- ७) मराठी भाषेचे मूळ - विश्वनाथ खैरे, मराठी संशोधन मंडळ, मुंबई. मराठी ग्रंथ संग्रहालय मुंबई-४
- ८) भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य आणि सौंदर्य - वामन केशव लेले, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००५
- ९) दक्षिण भारतातील मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - संपा. डॉ. वसंत जोशी व डॉ. द. दि. पुंडे, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई २००१
- १०) यादवकालीन महाराष्ट्र - मु. ग. पानसे
- ११) पेशवेकालीन महाराष्ट्र, भाग १, २ - वा. कृ. भावे
- १२) यादवकालीन मराठी भाषा - शं. गो. तुळपुळे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे १९७३

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: DSM - IV (Minor)

Course Title: वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: आत्मकथन

Course Code: 301MAR5302

Credits: 02

Max. Marks: 50

Lectures: 30 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. आत्मकथन वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप व संकल्पना समजावून देणे.
- LO 2. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथनातील कथानायकाची झालेली जडणघडण समजावून देणे.
- LO 3. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथनातील कथानायकाचा जगण्याचा संघर्षाचे द्वंद्व उभा करणे, त्यातील मानवता शोधणे.
- LO 4. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथनातील भाषा आणि रचनेचे वेगळेपण समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथन वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप व संकल्पना समजेल.
- CO 2. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथनातील कथानायकाची जडणघडण आणि तत्कालीन कालाची सांगड घालता येईल.
- CO 3. 'आठवणीचे पक्षी' कथानायकाचा संघर्ष आणि जगण्याची चिवटता यातील संवेदना समजेल.
- CO 4. 'आठवणीचे पक्षी' आत्मकथनातील भाषिक विशेष समजतील.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	वाङ्मय प्रकार- आत्मकथन	09
	१. आत्मकथन म्हणजे काय? २. मराठी आत्मकथनाचे स्वरूप, संकल्पना व विशेष ३. मराठी आत्मकथनाची वाटचाल ४. चरित्र, आत्मचरित्र व आत्मकथन: साम्य व भेद	
	Unit Outcomes: UO1. आत्मकथनाची संकल्पना, स्वरूप व वाटचाल लक्षात येईल.	
II	आठवणीचे पक्षी – प्र. ई. सोनकांबळे	7
	१. प्र. ई. सोनकांबळे- वाङ्मयीन परिचय २. आठवणीचे पक्षी: दलित आत्मकथन ३. आठवणीचे पक्षी: स्वरूप ४. आठवणीचे पक्षी: आशय	
	Unit Outcomes: UO1. प्र. ई. सोनकांबळे यांचा वाङ्मयीन परिचय होईल व आठवणीचे पक्षी: आत्मकथन स्वरूप समजेल.	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
III	आठवणीचे पक्षी - चिकित्सा	8
	१. लेखकाचे बालपण २. शिक्षण व प्रारंभिक जीवन ३. कथानायकाचा संघर्ष ४. भावनिक अनुभव - दुःख, आनंद, पराभव, यश-अपयशाचे चित्रण	
	Unit Outcome: UO1. आठवणीचे पक्षी आत्मकथनातील कथानायकाचा संघर्ष समजेल, त्याप्रती संवेदन निर्माण होईल.	
IV	आठवणीचे पक्षी : मूल्यमापन	6
	१. आत्मकथन: आकृतिबंध २. आठवणीचे पक्षी आत्मकथनाची भाषा व शैली ३. आत्मकथन: दृष्टिकोन व विचार ४. आत्मकथनाचे वाङ्मयीन मूल्य ५. आत्मकथनाचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून अभ्यास	
	Unit Outcome: UO1. आत्मकथनचे विविध दृष्टीने मूल्यमापन करता येईल.	

Learning Resources:

- १) दलित साहित्य: वेदना आणि विद्रोह - भालचंद्र फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९७७
- २) दलित साहित्य: एक अभ्यास - संपा. अर्जुन डांगळे - म. रा. सा. सं. मं. मुंबई, १९७८
- ३) दलित साहित्य: चर्चा आणि चिंतन - संपा. डॉ. गंगाधर पानतावणे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९
- ४) दलित साहित्य: दिशा आणि दिशांतर - दत्त भगत, अभय प्रकाशन, नांदेड, १९९६
- ५) दलित साहित्य: आजचे क्रांतिविज्ञान - बाबुराव बागूल
- ६) दलित साहित्य: सिद्धांत आणि स्वरूप - यशवंत मनोहर, प्रबोधन प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७८
- ७) दलित साहित्य: प्रवाह आणि प्रकार - डॉ. अविनाश सांगोलेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००८
- ८) दलित साहित्य: उगम आणि विकास - डॉ. अविनाश सांगोलेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००८
- ९) निळी पहाट - रा. ग. जाधव - श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे
- १०) साठोतरी साहित्य प्रवाह, खंड १, २ - डॉ. प्रल्हाद लुलेकर, सायन पब्लिकेशन, पुणे
- ११) दलित वैचारिक वाङ्मय - डॉ. गंगाधर पानतावणे, प्रतिमा प्रकाशन पुणे, २०१५
- १२) दलित आत्मकथन - संपा. डॉ. चंद्रकुमार नलगे, डॉ. गंगाधर पानतावणे
- १३) दलितांची आत्मकथने: संकल्पना व स्वरूप - डॉ. वासुदेव मुलाटे
- १४) दलित स्त्रियांची आत्मकथने: स्वरूप आणि चिकित्सा - डॉ. मनोहर जाधव

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM V)

Course Type: VSC-III

Course Title: उपयोजित मराठी

Course Code: 301MAR5501

Credits: 02

Max. Marks: 50

Lectures: 30 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. मुलाखतीचे स्वरूप व महत्त्व समजावून देणे.
- LO 2. माध्यमानुसार बातमी लेखनाचे स्वरूप व महत्त्व समजावून देणे.
- LO 3. सारांशलेखन स्वरूप, जाहीर निवेदन व घोषणापत्र, माहितीपत्रक व परिच्छेद लेखनाचे स्वरूप समजावून देणे.
- LO 4. सूत्रसंचालनाचे स्वरूप, महत्त्व व प्रकार समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. मुलाखतीला आत्मविश्वासाने सामोरे जाता येईल.
- CO 2. माध्यमानुसार बातमी लेखनाचे महत्त्व समजेल व बातमी लेखन करता येईल.
- CO 3. सारांशलेखन स्वरूप, जाहीर निवेदन व घोषणापत्र, माहितीपत्रक व परिच्छेद लेखनाचे स्वरूप समजेल व त्याचे उपयोजन करता येईल.
- CO 4. सूत्रसंचालनाचे स्वरूप, महत्त्व व प्रकार समजतील आणि प्रभावी सूत्रसंचालन करता येईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	मुलाखत	7
	१. मुलाखतीचे महत्त्व २. मुलाखतीचे स्वरूप ३. मुलाखतीचे प्रकार ४. मुलाखत लेखन Unit Outcomes: UO1. मुलाखतीचे महत्त्व स्वरूप, प्रकार समजतील व मुलाखत लेखन करता येईल.	
II	प्रसार माध्यमांसाठी बातमी लेखन	8
	१. बातमी म्हणजे काय? २. बातमी लेखनाचे महत्त्व ३. बातमी लेखनाची पद्धती ४. माध्यमानुसार बातमी लेखनाचे स्वरूप Unit Outcome: UO1. माध्यमानुसार बातमी लेखनाचे कौशल्य विकसित होईल.	
III	सारांशलेखन, जाहीर निवेदन, माहितीपत्रक व परिच्छेदलेखन	7

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	१. सारांशलेखन स्वरूप व लेखनपद्धती २. जाहीर निवेदन व घोषणापत्र ३. माहितीपत्रक ४. परिच्छेदलेखन - स्वरूप Unit Outcome: UO1. सारांशलेखन, जाहीर निवेदन, माहितीपत्रक व परिच्छेद लेखन करता येईल.	
IV	कार्यक्रमाचे आयोजन व सूत्रसंचालन	8
	१. सूत्रसंचालन: एक कला २. सूत्रसंचालनाची पूर्वतयारी ३. सूत्रसंचालनाचे प्रकार ४. सूत्रसंचालनासाठी आवश्यक गुण Unit Outcome: UO1. विविध कार्यक्रमात सूत्रसंचालन करता येईल.	

Learning Resources:

- व्यवहारिक मराठी - ल. रा. नसीराबादकर फडके प्रकाशन कोल्हापूर सहावी आवृत्ती २००२
- व्यवहारिक मराठी स्वरूप मीमांसा - वसंत बिराजदार, कैलाश पब्लिकेशन्स औरंगाबाद, प्र. आ. जानेवारी १९९८
- व्यवहारिक मराठी - सयाजीराव मोकाशी व सौ रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य परिषद महाराष्ट्र, प्र. आ. फेब्रुवारी २००२
- उपयोजित मराठी - प्रकाश मेदककर विद्या बुक्स पब्लिशर्स औरंगाबाद आवृत्ती जुलै २००९
- वस्तुनिष्ठ आकलन आणि उपयोजित मराठी- नरेंद्र मारवाडे कैलाश पब्लिकेशन्स औरंगाबाद, प्र. आ. १५ ऑगस्ट, १९९७
- मराठी भाषा विकास संवर्धन व भाषिक कौशल्य - डॉ. नरेंद्र मारवाडे, डॉ. सदाशिव सरकटे कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद प्रथम आवृत्ती जुलै, २०१०
- उपयोजित मराठी, भाग १, २ - प्रकाश मेदककर, विद्या बुक्स पब्लिशर्स, औरंगाबाद प्र. आ. जुलै, २००९
- उपयोजित अभ्यासक्रम, मराठी भाषेचे संवादकौशल्ये - य. च. म. मु. विद्यापीठ, नाशिक, १९९९
- माध्यमांची भाषा आणि लेखनकौशल्ये - डॉ. केशव तुपे, चिन्मय प्रकाशन, पुणे
- मराठी भाषिक कौशल्य विकास - संपा. डॉ. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव

Semester - VI

॥ आरोह तमसो ज्योतिः॥

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi

BATY (SEM VI)

Course Type: DSC-XI

Course Title: साहित्यविचार: भारतीय व पाश्चात्य

Course Code: 301MAR6101

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. भारतीय व पाश्चात्य साहित्याचे स्वरूप व प्रयोजनविचार समजावून देणे.
- LO 2. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया कशी होते, त्याचा तत्त्वविचार समजावून देणे.
- LO 3. शब्दशक्ती व रसविचार यांच्या आस्वाद प्रक्रियेचे स्वरूप समजावून देणे.
- LO 4. साहित्याचे मूल्यमापन करण्याच्या पद्धती व त्याचे घटक समजावून देणे.

Course Outcomes:

अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर होणारी फलनिष्पत्ती:

- CO 1. भारतीय व पाश्चात्य साहित्याचे स्वरूप व प्रयोजन विचारांचा अभ्यास होईल.
- CO 2. साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेची शास्त्रीय पद्धती समजेल.
- CO 3. शब्दशक्ती व रसविचार यांच्या आधारे आस्वाद प्रक्रियेचे उपयोजन करता येईल.
- CO 4. साहित्य मूल्यमापनाच्या निकषानुसार कलाकृतीचे मूल्यमापन करता येईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	साहित्याचे स्वरूप व प्रयोजन	15
	अ) १. साहित्याचे स्वरूप, शास्त्रीय आणि ललित साहित्यातील फरक, साहित्याचे शब्दरूप व साहित्याच्या व्याख्या २. साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवाचे विशेष - संवेदनशीलता, भावनाशीलता, वैचारिकता, सेंद्रियता, सूचकता, विशिष्टता, विश्वात्मकता ब) १. प्रयोजन: संकल्पना व स्वरूप प्रयोजन म्हणजे काय? प्रयोजनाचे स्वरूप, प्रयोजनांचा परस्परसंबंध २. भारतीय प्रयोजने - यशप्राप्ती, अर्थप्राप्ती, अशुभनिवारण, व्यवहारज्ञान उपदेश अथवा बोधप्राप्ती, आनंदप्राप्ती ३. पाश्चात्य प्रयोजने- आत्मविष्कार, स्वप्नरंजन, विरेचन, स्व-रूपनिष्ठ	
	Unit Outcomes: UO1. साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवविशेषांची जाणीव होईल व भारतीय आणि पाश्चात्य साहित्य विचारवंतांनी सांगितलेल्या प्रयोजनांचा परिचय होईल.	
II	साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया व साहित्याची भाषा	14
	१. साहित्यातील नवनिर्मितीचे स्वरूप २. साहित्यनिर्मितीच्या शक्ती- प्रतिभा, कल्पना, चमत्कृती, स्फूर्ती ३. साहित्यिकाचे गुणविशेष- संवेदनक्षमता, शैशववृत्ती, अनुभवसमृद्धी, विद्वत्ता	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	२. साहित्याची भाषा - साहित्य भाषेचे स्वरूप व्यवहाराची भाषा, शास्त्रीय भाषा ३ ललित साहित्याची भाषा Unit Outcome: UO1. साहित्यातील नवनिर्मितीत शब्दशक्तीचे असलेले महत्त्व लक्षात येईल व साहित्याच्या भाषेचे सामर्थ्य कळेल.	
III	शब्दशक्ती व रसविचार	16
	१. शब्दशक्ती- स्वरूप २. शब्दशक्तीचे प्रकार- अभिधा, लक्षणा, व्यंजना- स्वरूप व प्रकार ३. रसविचार- स्वरूप, भरतमुनींचे रससूत्र ४. व्यभिचारी अथवा संचारीभाव व अष्टसात्विकभाव Unit Outcome: UO1. साहित्यातील नवनिर्मितीत विविध शक्तींचे असलेले महत्त्व लक्षात येईल.	
IV	साहित्यमूल्य आणि मूल्यमापन	15
	१. सत्यवादी २. नीतीवादी ३. ज्ञानवादी ४. रूपवादी Unit Outcome: UO1. साहित्याचे मूल्य समाजात रुजवता येईल व त्याचे उपयोजन करता येईल.	

Learning Resources:

- १) काव्यशास्त्रप्रदीप - स. रा. गाडगीळ, विद्या प्रकाशन, नांदेड
- २) भरतमुनींचे नाट्यशास्त्र - डॉ. सरोज देशपांडे
- ३) भरताचे नाट्यशास्त्र - गोदावरी केतकर
- ४) साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा - वा. ल. कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
- ५) साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा - डॉ. दि. के. बेडेकर
- ६) भारतीय साहित्यशास्त्र - ग. त्र्यं. देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८०
- ७) साहित्यविचार - डॉ. अ. वा. कुलकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन पुणे
- ८) साहित्यविचार - संपा. डॉ. पुंडे, डॉ. तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ९) भारतीय साहित्यविचार - डॉ. लीला गोविलकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- १०) भारतीय साहित्यविचार - भुजंग वाडीकर, जीवन पिंपळवाडीकर, अभय प्रकाशन, नांदेड, १९८५
- ११) नवे साहित्यशास्त्र - यशवंत मनोहर, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर, २००९
- १२) साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया - डॉ. आनंद यादव
- १३) साहित्यशास्त्र स्वरूप आणि समस्या - वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- १४) साहित्यविचार आणि सौंदर्यशास्त्र - रा. भा. पाटणकर, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
- १५) साहित्यविचार: भारतीय व पाश्चात्य - संपा. डॉ. केशव तुपे, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद
- १६) टीकाशास्त्र परिचय - ब. लु. सोनार, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर. आवृत्ती तिसरी, १९८४.

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM VI)

Course Type: DSC -XII (IKS)

Course Title: लोकसाहित्य आणि आधुनिक साहित्याचा अनुबंध

Course Code: 301MAR6102

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. लोकसाहित्याची ओळख करून देणे - लोकसाहित्याची व्याख्या, प्रकार, वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे.
- LO 2. आधुनिक साहित्यात लोकसाहित्याचा प्रभाव समजावणे - आधुनिक कथा, काव्य, नाटक, कादंबरी या
- LO 3. प्रकारांमध्ये लोकसाहित्याचे घटक कसे प्रतिबिंबित होतात हे स्पष्ट करून देणे.
- LO 4. साहित्याचा अनुबंध आणि विकास - आधुनिक साहित्यात लोकसाहित्य कसे समाविष्ट होते आणि त्या
- LO 5. अनुषंगाने साहित्याचा विकास कसा होतो हे विश्लेषित करणे.
- LO 6. लोकगीत व आधुनिक काव्य आणि लोककथा व आधुनिक कथा यांचा अनुबंध शोधणे.

Course Outcomes:

- CO 1. लोकसाहित्याचे स्वरूप, प्रकार, व वैशिष्ट्ये समजतील. लोकपरंपरेतील कथा, काव्य, गाणी, म्हणी, यांचा नव्याने अभ्यास करता येईल.
- CO 2. महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक परंपरेचा आणि लोकजीवनाच्या विविध पैलूंचा सखोल अभ्यास होईल. सांस्कृतिक समज वाढेल.
- CO 3. आधुनिक मराठी साहित्यावर लोकसाहित्याचा असलेला प्रभाव समजेल. लोकसाहित्याची प्रेरणा घेऊन लिहिलेल्या आधुनिक लेखकांचे साहित्य तपासता येईल.
- CO 4. लोकसाहित्य व आधुनिक साहित्य यांच्यातील अनुबंध समजून घेत त्यावर विचार करता येईल.
- CO 5. अभ्यासक स्वतः स्वतंत्र समीक्षण करू शकेल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	लोकसाहित्याचे स्वरूप, संकल्पना व विशेष	15
	१. लोकसाहित्य म्हणजे काय? २. लोकसाहित्याची लक्षणे ३. लोकसाहित्याचे स्वरूप व व्याप्ती ४. लोकसाहित्याचे वाङ्मयीन मूल्य	
	Unit Outcomes: UO1. लोकसाहित्याचे स्वरूप, व्याप्ती व संकल्पनांचा अभ्यास होईल.	
II	लोकसाहित्याचे वर्गीकरण	14
	१. लोकगीत २. लोककथा ३. लोकनाट्य ४. लोककला ५. म्हणी व वाक्प्रचार	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	Unit Outcome: UO1. लोकगीत, लोककथा, लोकनाट्य, लोककलांच्या अभ्यासातून आधुनिक साहित्याशी अन्वय जोडता येईल.	
III	लोकगीत व आधुनिक काव्य : अनुबंध	16
	१. परंपरा आणि आधुनिकता २. आधुनिक कवितेवरील लोकगीताचा प्रभाव ३. रचनाबंधावरील प्रभाव ४. सांगीतिक प्रभाव ५. मिथके, प्रतीके व प्रतिमावरील प्रभाव ६. जीवनदृष्टीचा प्रभाव Unit Outcome: UO1. आधुनिक कवितेवरील रचनाबंध, सांगीतिक जीवनदृष्टीच्या प्रभावाचा अभ्यास होईल.	
IV	लोककथा व आधुनिक कथा साहित्य	15
	१. आधुनिक कथावरील लोककथेचा प्रभाव २. आशयसूत्रावरील प्रभाव ३. रचनाबंधावरील प्रभाव ४. मिथके, प्रतीके व प्रतिमावरील प्रभाव ५. नवी जीवनदृष्टी आणि लोककथांचे पुनर्वाचन Unit Outcome: UO1. लोककथेचा आधुनिक कथेवर, आशयसूत्र, मिथके, प्रतीके व प्रतिमांच्यावर पडलेल्या प्रभावाचा अभ्यास होईल.	

Learning Resources:

- १) लोकसाहित्याची रूपरेखा - दुर्गा भागवत, वरदा बुक्स, पुणे, १९७५
- २) लोकसंग्रहभूमी - डॉ. प्रभाकर मांडे, गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद १९९४
- ३) लोकसाहित्याचे स्वरूप - डॉ. प्रभाकर मांडे, गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद, २०००
- ४) लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह - डॉ. प्रभाकर मांडे, गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद, २००८
- ५) मौखिक वाङ्मयाची परंपरा स्वरूप आणि भवितव्य - डॉ. प्रभाकर मांडे, गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद, २०१०
- ६) लोकसाहित्याचे स्वरूप - डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे, ७) लोकसाहित्याची मीमांसा भाग १,२ - डॉ. विश्वनाथ शिंदे
- ८) लोकसाहित्य : उद्गम आणि विकास - डॉ. शरद व्यवहारे, विश्वभारती प्रकाशन, सीताबर्डी नागपूर
- ९) लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप - डॉ. शरद व्यवहारे, कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद, १९९९
- १०) लोकसंस्कृतीचे उपासक - डॉ. रा. चि. ढेरे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- ११) लोकसाहित्य : शोध आणि समीक्षा - डॉ. रा. चि. ढेरे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- १२) संतसाहित्य व लोकसाहित्य : काही अनुबंध - डॉ. रा. चि. ढेरे, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे १९७८
- १३) संस्कृतीच्या पाऊलखुणा - द. ता. भोसले, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००१
- १४) मराठी लोककथा - डॉ. सरोजिनी बाबर, १५) मराठी लोकगीते - डॉ. सरोजिनी बाबर
- १६) मराठी लोककथा - डॉ. मधुकर वाकोडे, साहित्य अकादमी, १९९२,
- १७) लोकसाहित्यातील स्त्रीप्रतिमा - डॉ. तारा भवाळकर १८) लोकसंचित - डॉ. तारा भवाळकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९८८ १९) लोकसंस्कृती : स्वरूप आणि विशेष - डॉ. द. ता. भोसले, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi

BATY (SEM VI)

Course Type: DSE-II

Course Title: माध्यमांसाठी लेखनकौशल्य

Course Code: 301MAR6201

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. मुद्रित माध्यमांच्या लेखन कौशल्याचे स्वरूप समजावून देणे.
- LO 2. आकाशवाणीवरील विविध कार्याकेमांचे स्वरूप व संकल्पना समजावून देणे.
- LO 3. दूरदर्शनवरील कार्यक्रमाची संहिता समजावून देणे.
- LO 4. समाजमाध्यम वापरातील उपयोगिता, सजगता व साक्षरता समजावून देणे.

Course Outcomes:

- CO 1. मुद्रित माध्यमांच्या लेखनकौशल्यांचा विकास होईल.
- CO 2. आकाशवाणीवरील मुलाखत, आर.जे., श्रुतिका आणि नभोनाट्य लिहिण्यास मदत होईल.
- CO 3. दूरदर्शनवरील कार्यक्रमाचे स्वरूप व लेखानाचा आकृतिबंध समजेल.
- CO 4. समाजमाध्यम वापरातील उपयोगिता समजेल व सजगता आणि साक्षरता निर्माण होईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	मुद्रित माध्यम	15
	<ol style="list-style-type: none"> १. मुद्रित माध्यम: स्वरूप, विकास व व्याप्ती २. संपादकीय कामकाज ३. अग्रलेख, स्तंभलेखन ४. पत्रकारितेतील संधी <p>Unit Outcomes:</p> <p>UO1. बातमी लेखन, अग्रलेखनाचे कौशल्य विकसित होईल.</p>	
II	आकाशवाणी / नभोवाणी	14
	<ol style="list-style-type: none"> १. आकाशवाणी स्वरूप संकल्पना २. आकाशवाणीवरील मुलाखत ३. आर. जे. ४. श्रुतिका आणि नभोनाट्य <p>Unit Outcome:</p> <p>UO1. आकाशवाणीवरील मुलाखतीचे तंत्र, आर. जे. संहितेचे कौशल्य विकसित होईल.</p>	
III	दूरचित्रवाणी	16
	<ol style="list-style-type: none"> १. दूरदर्शन: संकल्पना व कार्यक्रमाचे स्वरूप २. संहितालेखन	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	३. माहितीपट ४. दूरदर्शनवरील शैक्षणिक, करमणूक व माहितीप्रधान कार्यक्रम Unit Outcome: UO1. दूरदर्शन मध्यमासाठी लिहिण्याचे कौशल्य विकसित होईल.	
IV	समाजमाध्यम : स्वरूप, व्याप्ती व उपयोजन	15
	१. समाजमाध्यम वापरातील उपयोगिता, सजगता व साक्षरता २. टेलिग्राम ३. यू-ट्यूब ४. ट्विटर (एक्स) Unit Outcome: UO1. टेलिग्राम, यू-ट्यूब, ट्विटर वापरातील उपयोगिता, सजगता व साक्षरता कौशल्य विकसित होईल व योग्य उपयोजन करता येईल.	

Learning Resources:

१. मराठी भाषिक कौशल्य विकास - संपा. डॉ. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन्स, धुळे, जुलै २०१८
२. प्रसारमाध्यमासाठी लेखनकौशल्ये आणि कार्यालयीन मराठी भाषा - डॉ. देविदास खोडेवाड, विद्या बुक्स पब्लिशर्स, छ. संभाजीनगर, २०२३
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन - राजन गवस, अरुण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे, १५ ऑगस्ट २०१२
४. मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे लेखन व संवाद - डॉ. केशव तुपे, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगाव
५. उपयोजित मराठी - प्रकाश मेदककर, विद्या बुक पब्लिशर्स, औरंगाबाद, जुलै २००९
६. मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास - रा. के. लेले, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे १९८४
७. पत्रकारिता : स्वरूप आणि चिकित्सा - डॉ. महावीर जोंधळे, सुविधा प्रकाशन, पुणे
८. पत्रकारितेचा स्वभाव - ल. ना. गोखले, प्रका. -पुणे विद्यापीठ, पुणे
९. दूरदर्शनसाठी लेखन - केशव केळकर
९. आजच्या ठळक बातम्या - समीरण वाळवेकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००९
१०. इंटरनेट पत्रकारिता - सुरेशकुमार, तक्षशिला प्रकाशन, नवी दिल्ली
११. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये - य. च. म. मु. वि. नाशिक, २००८
१२. मुद्रितमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये - श्री अरुण खेरे, य. च. म. मु. वि. नाशिक
१३. फिचर रायटिंग - प्रसन्नकुमार अकलुजकर, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे २००८
१४. माध्यमांची भाषा आणि लेखनकौशल्ये - डॉ. केशव तुपे, चिन्मय प्रकाशन, पुणे
१५. व्यावहारिक उपयोजित मराठी व प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली - संपा. संदीप सांगळे

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's
Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Marathi
BATY (SEM VI)

Course Type: DSE II

Course Title आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास: भाग २ (१९२० ते २०००)

Course Code: 301MAR6202

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. १९२० ते १९६० कालखंडातील निबंध वाङ्मय व चरित्र-आत्मचरित्राचे स्वरूप समजावून देणे.
LO 2. १९२० ते १९६० कालखंडातील कथा, कादंबरी, कविता व नाट्यलेखनाचे स्वरूप समजावून देणे.
LO 3. १९६० ते २००० साठोत्तरी काळातील वाङ्मयीन चळवळीची माहिती करून देणे.
LO 4. १९६० ते २००० कादंबरी, कविता, चरित्र-आत्मचरित्र व नाट्यलेखनाचे स्वरूप समजावून देणे.

Course Outcomes:

- CO 1. १९२० ते १९६० कालखंडातील निबंध वाङ्मय व चरित्र आत्मचरित्राचे स्वरूप समजून येईल.
CO 2. १९२० ते १९६० कालखंडातील कथा, कादंबरी, कविता व नाट्यलेखनाचे स्वरूप समजून येईल.
CO 3. १९६० ते २००० साठोत्तरी काळातील वाङ्मयाचा यीन चळवळीची माहिती होईल.
CO 4. १९६० ते २००० कादंबरी, कविता, चरित्र-आत्मचरित्र व नाट्यलेखनाचे स्वरूप समजून येईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	१९२० ते १९६० कालखंडातील मराठी साहित्य	17
	१. १९२० ते १९६० या कालखंडातील साहित्याचे स्वरूप २. १९२० ते १९६० या कालखंड: निबंध वाङ्मय ३. १९२० ते १९६० या कालखंड: चरित्र-आत्मचरित्र Unit Outcomes: UO1. या कालखंडातील निबंध वाङ्मय व चरित्र-आत्मचरित्राचे स्वरूप समजेल.	
II	१९२० ते १९६० कालखंडातील मराठी साहित्य	14
	१. १९२० ते १९६० कालखंडातील कथा २. १९२० ते १९६० कालखंडातील कादंबरी ३. १९२० ते १९६० कालखंडातील कविता ४. १९२० ते १९६० कालखंडातील नाटक Unit Outcome: UO1. या कालखंडातील कथा, कादंबरी, कविता व नाट्य आदी वाङ्मय	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	प्रकारांचे स्वरूप समजून येईल.	
III	१९६० ते २००० कालखंडातील मराठी साहित्य	14
	१. १९६० ते २००० या कालखंडातील स्थित्यंतरे २. साठोत्तरी काळातील वाङ्मयीन चळवळी, ३. साठोत्तरी काळातील कथा वाङ्मय Unit Outcome: UO1. साठोत्तरी काळातील वाङ्मयीन चळवळीची माहिती समजेल.	
IV	१९६० ते २००० कालखंडातील साहित्य	15
	१. साठोत्तरी काळातील कादंबरी वाङ्मय २. साठोत्तरी काळातील कविता वाङ्मय ३. साठोत्तरी काळातील नाटक वाङ्मय ४. साठोत्तरी काळातील चरित्र-आत्मचरित्र वाङ्मय Unit Outcome: UO1. कथा, कादंबरी, कविता व नाट्य आदी वाङ्मय प्रकारांचे स्वरूप समजून येईल.	

Learning Resources:

- १) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - खंड १, २, ३, ४, ५, ६, प्रकाशक - महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
- २) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - खंड १, २ - डॉ. अ. ना. देशपांडे
- ३) अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - डॉ. प्र. न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ४) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - खंड ४, ५, ६ - संपा. रा. श्री. जोग
- ५) प्रदक्षिणा, खंड १, २ - रा. श्री. जोग व इतर, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
- ६) अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका (१८०० ते १८६४) - गं. बा. सरदार
- ७) आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Department of Marathi

BATY (SEM VI)

Course Type: DSM V – (Minor)

Course Title: मराठी भाषेचे व्याकरण

Course Code: 301MAR6301

Credits: 04

Max. Marks: 100

Lectures: 60 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे स्वरूप, वर्णविचार, संधी, शब्दाच्या जाती व व्याकरण चालविणे हे समजावून देणे.
- LO 2. मराठीचा विभक्ती विचार, प्रयोग विचार व समास त्याचे स्वरूप व प्रकार समजावून देणे.
- LO 3. मराठी भाषेतील लिंग, वचनविचारांचे महत्त्व व प्रकार समजावून देणे.
- LO 4. मराठी भाषेचे अलंकार, म्हणी-वाकप्रचाराचे महत्त्व व प्रकार समजावून देणे.

Course Outcomes:

- CO 1. मराठी भाषेचा वर्णविचार, संधी, शब्दाच्या जाती व व्याकरण चालविण्याची प्रक्रिया समजेल.
- CO 2. मराठीचा विभक्ती विचार, प्रयोग विचार व समास त्याचे स्वरूप व प्रकार समजतील.
- CO 3. मराठी भाषेतील लिंग, वचनविचार समजेल, त्यावरील प्रश्न सोडवता येतील.
- CO 4. मराठी भाषेचे अलंकार, म्हणी-वाकप्रचाराचे महत्त्व व प्रकार समजतील.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	मराठी भाषेचे वर्ण, संधी व शब्द विचार	17
	१. वर्णविचार २. संधी विचार ३. शब्दांच्या जाती ४. शब्दांचे व्याकरण चालविणे Unit Outcomes: UO1. मराठी भाषेचा वर्णविचार, संधी, शब्दाच्या जाती व व्याकरण चालविण्याची प्रक्रिया समजेल व त्याचे उपयोजन करता येईल.	
II	वाक्य, विभक्ती, प्रयोग व समास	14
	१. वाक्य विचार २. विभक्ती: व्याख्या व प्रकार ३. प्रयोग विचार: व्याख्या व प्रकार ४. समास व त्याचे प्रकार Unit Outcome: UO1. मराठीचा वाक्य, विभक्ती, प्रयोग विचार याचे आकलन होईल, समास त्याचे स्वरूप व प्रकार समजतील.	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
III	लिंग आणि वचनविचार	13
	१. लिंग म्हणजे काय? २. लिंगाचे प्रकार ३. वचन म्हणजे काय? ४. वचन व त्याचे प्रकार Unit Outcome: UO1. लिंगभेद आणि वचनभेदामुळे नामात होणारे बदल समजून येतील.	
IV	भाषेचे अलंकार, म्हणी व वाक्प्रचार	15
	१. भाषेचे अलंकार: स्वरूप व महत्त्व २. अलंकार: शब्दालंकार व अर्थालंकार ३. म्हणी ४. वाक्प्रचार Unit Outcome: UO1. मराठी भाषेचे अलंकार, म्हणी व वाक्प्रचार आदीचे महत्त्व समजून घेता येईल.	

Learning Resources:

- १) सुगम मराठी व्याकरण- लेखन - मो. रा. वाळंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे
- २) शुद्धलेखनप्रदीप - मो. रा. वाळंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे
- ३) मराठीचे शास्त्रीय व्याकरण - मो. के. दामले
- ४) शुद्धलेखन मार्गप्रदीप - अरुण फडके, अंकुर प्रकाशन, ठाणे
- ५) शुद्ध शब्दकोश - डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- ६) मराठी शुद्धलेखन परिचय - लीला गोविलकर, स्फूर्ती प्रकाशन, अहमदनगर, १९९६
- ७) अभिनव मराठी व्याकरण - मराठी लेखन - श्रीधर शनवारे, विद्याविकास पब्लिशर्स प्रा. लि., नागपूर
- ८) मराठी अनिवार्य - डॉ. अविनाश सांगोलेकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
- ९) अभिनव मराठी व्याकरण - प्र. ना. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- १०) शास्त्रीय मराठी व्याकरण - मो. के. दामले
- ११) मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार - अरविंद मंगरूळकर
- १२) मराठी व्याकरण - काही समस्या - प्र. ना. दीक्षित
- १४) सुलभ मराठी व्याकरण - शर्मिला ठाकूर, मुद्रा प्रकाशन, कोल्हापूर
- १५) मराठी लेखन मार्गदर्शिका - डॉ. यास्मिन शेख - राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Department of Marathi

BATY (SEM VI)

Course Type: VSC -IV

Course Title: कार्यालयीन मराठी

Course Code: 301MAR6501

Credits: 02

Max. Marks: 50

Lectures: 30 Hrs.

Learning Objectives:

- LO 1. पत्रलेखनाचे महत्त्व, स्वरूप व पत्राचे प्रकार समजावून देणे, पत्र लेखनाचे कौशल्य विकसित करणे.
- LO 2. संपादनाचे स्वरूप आणि महत्त्व समजावून देणे.
- LO 3. टिप्पणीलेखन, जाहीर निवेदन व घोषणापत्र, इतिवृत्त व माहितीपत्रकाचे स्वरूप समजावून देणे.
- LO 4. कार्यालयीन व अन्य व्यवहार क्षेत्रांतील मराठी पारिभाषिक शब्दांचे महत्त्व समजावून देणे.

Course Outcomes:

- CO 1. पत्रलेखनाचे महत्त्व, स्वरूप व प्रकार समजतील व त्याचा योग्य वापर करता येईल.
- CO 2. संपादनाचे स्वरूप आणि महत्त्व समजेल व संपादन कौशल्य विकसित होईल.
- CO 3. टिप्पणीलेखन व इतिवृत्ताचे स्वरूप समजेल व त्याचा उपयोग करता येईल.
- CO 4. कार्यालयीन व अन्य व्यवहार क्षेत्रांतील मराठी पारिभाषिक शब्दांचे महत्त्व समजून येईल.

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
I	पत्रलेखन, सारांशलेखन व संवादलेखन	09
	<ol style="list-style-type: none"> १. पत्रलेखन - महत्त्व २. पत्रलेखन - पत्राचे विविध प्रकार ३. संवादलेखन - स्वरूप व भाषा ४. संवादलेखन - संवाद लेखन कसे असावे? <p>Unit Outcomes: UO1. पत्रलेखन आणि संवादलेखनाचा उपयोग करता येईल.</p>	
II	स्मरणिका संपादन	7
	<ol style="list-style-type: none"> १. संपादन म्हणजे काय २. स्मरणिकेचे स्वरूप ३. संपादन कार्याचे स्वरूप ४. संपादनाचे नमुने	

Unit No.	Title of Unit & Contents	Hrs.
	Unit Outcomes: UO1. संपादनाचे स्वरूप, महत्व समजून येईल व संपादन करता येईल.	
III	टिप्पणी व इतिवृत्त लेखन	8
	१. टिप्पणी लेखनाचे हेतू व प्रकार २. टिप्पणी लेखनाची पद्धती, टिप्पणी लेखनाचे नमुने ३. इतिवृत्त लेखनाचे स्वरूप व पद्धती ४. इतिवृत्त लेखनाचे प्रकार व लेखनाचे नमुने Unit Outcome: UO1. टिप्पणीलेखन व इतिवृत्ताचे स्वरूप येईल.	
IV	कार्यालयीन व अन्य व्यवहार क्षेत्रातील पारिभाषिक शब्द	6
	१. पारिभाषिक शब्द: व्याख्या व स्वरूप २. वाणिज्यविषयक व बँक व्यवसायक्षेत्रातील पारिभाषिक शब्द ३. कायदे व न्याय व्यवस्थेविषयी पारिभाषिक शब्द ४. साहित्यिक क्षेत्रातील पारिभाषिक शब्द Unit Outcome: UO1. कार्यालयीन व अन्य व्यवहार क्षेत्रातील मराठी पारिभाषिक शब्दांचे अर्थ समजतील व त्यांचा व्यवहारात उपयोग करता येईल.	

Learning Resources:

- व्यवहारिक मराठी - ल. रा. नसीराबादकर फडके प्रकाशन कोल्हापूर सहावी आवृत्ती २००२
- व्यवहारिक मराठी स्वरूप मीमांसा - वसंत बिराजदार, कैलाश पब्लिकेशन्स औरंगाबाद, प्र. आ. जानेवारी १९९८
- व्यवहारिक मराठी - सयाजीराव मोकाशी व सौ रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य परिषद महाराष्ट्र, प्र. आ. फेब्रुवारी २००२
- उपयोजित मराठी - प्रकाश मेदककर विद्या बुक्स पब्लिशर्स औरंगाबाद आवृत्ती जुलै २००९
- वस्तुनिष्ठ आकलन आणि उपयोजित मराठी - नरेंद्र मारवाडे कैलाश पब्लिकेशन्स औरंगाबाद प्र. आ. १५ ऑगस्ट, १९९७
- मराठी भाषा विकास संवर्धन व भाषिक कौशल्य - डॉ. नरेंद्र मारवाडे, डॉ. सदाशिव सरकटे कैलास पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद प्रथम आवृत्ती जुलै, २०१०
- व्यावहारिक उपयोजित मराठी व प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली - संपा. संदीप सांगळे
- उपयोजित मराठी, भाग १, २ - प्रकाश मेदककर, विद्या बुक्स पब्लिशर्स, औरंगाबाद प्र. आ. जुलै, २००९
- उपयोजित अभ्यासक्रम, मराठी भाषेचे संवादकौशल्ये - य. च. म. मु. विद्यापीठ, नाशिक, १९९९
- माध्यमांची भाषा आणि लेखनकौशल्ये - डॉ. केशव तुपे, चिन्मय प्रकाशन, पुणे
- मराठी भाषिक कौशल्य विकास - संपा. डॉ. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Extra Credit Activities

Sr. No.	Course Title	Credits	Hours T/P
1	MOOCs	Min. of 02 credits	Min. of 30 Hrs.
2	Certificate Courses	Min. of 02 credits	Min. of 30 Hrs.
3	IIT Spoken English Courses	Min. of 02 credits	Min. of 30 Hrs.

Guidelines:

Extra -academic activities

1. All extra credits claimed under this heading will require sufficient academic input/ contribution from the students concerned.
2. Maximum 04 extra credits in each academic year will be allotted.
3. These extra academic activity credits will not be considered for calculation of SGPA/CGPA but will be indicated on the grade card.

Additional Credits for Online Courses:

1. Courses only from SWAYAM and NPTEL platform are eligible for claiming credits.
2. Students should get the consent from the concerned subject Teacher/Mentor/Vice Principal and Principal prior to starting of the course.
3. Students who complete such online courses for additional credits will be examined/verified by the concerned mentor/internal faculty member before awarding credits.
4. Credit allotted to the course by SWAYAM and NPTEL platform will be considered as it is.

Additional Credits for Other Academic Activities:

1. One credit for presentation and publication of paper in International/National/State level seminars/workshops.
2. One credit for measurable research work undertaken and field trips amounting to 30 hours of recorded work.
3. One credit for creating models in sponsored exhibitions/other exhibits, which are approved by the concerned department.
4. One credit for any voluntary social service/Nation building exercise which is in collaboration with the outreach center, equivalent to 30 hours
5. All these credits must be approved by the College Committee.

Additional Credits for Certificate Courses:

1. Students can get additional credits (number of credits will depend on the course duration) from certificate courses offered by the college.
2. The student must successfully complete the course. These credits must be approved by the Course Coordinators.
3. Students who undertake summer projects/ internships/ training in institutions of repute through a national selection process, will get 2 credits for each such activity. This must be done under the supervision of the concerned faculty/mentor.

Note:

1. The respective documents should be submitted within 10 days after completion of Semester End Examination.
2. No credits can be granted for organizing or for serving as office bearers/ volunteers for Inter-Class / Associations / Sports / Social Service activities.
3. The office bearers and volunteers may be given a letter of appreciation by the respective staff coordinators. Besides, no credits can be claimed for any services/ activities conducted or attended within the college.
4. All claims for the credits by the students should be made and approved by the mentor in the same academic year of completing the activity.
5. Any grievances of denial/rejection of credits should be addressed to Additional Credits Coordinator in the same academic year.
6. Students having a shortage of additional credits at the end of the third year can meet the Additional Credits Coordinator, who will provide the right advice on the activities that can help them earn credits required for graduation.

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya,
Latur (Autonomous)

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur

(Autonomous)

Examination Framework

Theory:

40% Continuous Assessment Tests (CATs) and 60% Semester End Examination (SEE)

Practical:

50% Continuous Assessment Tests (CATs) and 50% Semester End Examination (SEE)

Course	Marks	CAT & Mid Term Theory				CAT Practical		Best Scored CAT & Mid Term	SEE	Total
		Att.	CAT I	Mid Term	CAT II	Att.	CAT			
1	2	3				4		5	6	5 + 6
DSC/DSE/GE/OE/Minor	100	10	10	20	10	-	-	40	60	100
DSC	75	05	10	15	10	-	-	30	45	75
Lab Course/AIPC/OJT/FP	50	-	-	-	-	05	20	-	25	50
VSC/SEC/AEC/VEC/CC	50	05	05	10	05	-	-	20	30	50

Note:

1. All Internal Exams are compulsory
2. Out of 02 CATs best score will be considered
3. Mid Term Exam will be conducted by the Exam Section
4. Mid Term Exam is of Objective nature (MCQ)
5. Semester End Exam is of descriptive in nature (Long & Short Answer)
6. CAT Practical (20 Marks): Lab Journal (Record Book) 10 Marks, Overall Performance 10 Marks